

* ГОДИНА XII. *

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 24.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свака о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

УСПОМЕНА НА ПОК. ПРИЈАТЕЉА. ОД МИШЕ ДИМИТРИЈЕВИЋА.

(Наставак).

Осећао се, да није довољно упознат са српском књижевношћу, те поче се највећом пажњом читати Доситија. Уживао је у њему, допадао му се. У том читању почeo му је студирати карактер. „За што је напустио манастир?“ То је тема, о којој је много размишљао. Разлози, што их сам Доситије наводи, нису му били довољни. Он је за тај корак тражио обичан, ошите човечански мотив. Њему је севнула кроз главу мисао, да је ту морало бити нешто, што у онтреј опреци стоји са калуђерским животом, он помисли, да је Доситије морао бити заљубљен. И то је било његово најдубље уверење, то је он најозбиљније тврдио. Они изливи срца, које Доситије посвећује спомену своје сестре Јуле, морали се, по Трифкофићу, са свим неког другог тицати, неког вишег идеала Доситијева срца. Он је у најодважнијем кораку Доситијевог живота тражио велики драматски моменат. И то је био повод, што је Доситија драматски обрадио.

Мисао је ова била доста смела. Још томе је придолазила и та незгода, што се ова мисао сукобљавала са цијететом српскога народа, што га овај има према особи Доситија Обрадовића.

Био је то свакојако рискират корак. Но Коста га се озбиљски латио, и нама је он поред свега тога добро дошао, јер је увео Косту Трифковића у драматску књижевност. „Младост Доситија Обрадовића“ био је први позоришни комад, што га је Коста написао. А било је то у лето г. 1870.

Овај се комад није, истина одмах приказао, али пут је био прокрчен.

Но Костин је дар био највећма удешен за схватање комичних карактера и ситуација, те се одмах затим баци на шаљиву игру. Први му је комад био: „Честитали.“

Он се сад уједно и одважи, да га даде приказати. Но никако не хтеде, да то буде у Новом Саду, већ на страни. И тако је прво његово дело прешло у Панчеву преко позорнице. Било је то у зиму г. 1870.-1.

Полагао је много на успех, те је с тога отишао сам у Панчево, да буде при првој представи. А могао је слободно присуствовати, јер га у Панчеву скоро нико није познавао. Ту је био сведоком доброг успеха свога првог дела и очевидцем допадања, што га исто изазвало.

Био је сад већ ободрен, и шаљиве игре низале се једна за другом из његовог пера.

Ја нити ћу их рећати, нити претресати, јер у овој прилици нисам и нећу ни да будем критичар.

Хтео сам само да покажем, како се Коста Трифковић увео у драмску књижевност.

VIII.

Коста је и у приватном и у своме јавном званичном животу напредовао. Код њега није било застоја. Свака година у животу била је један корак напред.

Год 1870. с пролећа упразни се у новосадском мајистрату једно сенаторско

место. На то место буде изабран Коста Трифковић. Избором овим променио је сада струку свога званичног деловања. Као велики бележник био је политични, административни чиновник; као изабрани сенатор пак преместио се варошком суду, где је — може се слободно рећи — највреднији, највећи и најсавеснији судија био. У том послу провео је шуле две године дана.

Но како је држао, да треба да оснује и своју кућу и своју породицу, то није ни мисао женидбе с ума сметао.

Почетком године 1871. испроси себи невесту, а на Ђурђев-дан исте године и венча се са Јелисаветом Славнићевом из Новога Сада.

Постигао је био сад све, за чим је текио. Ова срећа достигла је још свој врхунац, кад му се пред Ускрс год. 1872. син родио. Како је весео и радостан био, сећам се као данас. У то доба нисам био у Новоме Саду, отишao сам био са многим својим пријатељима у Вел. Бечкерек на српску велику бирачу конференцију, која је тамо за Цвети сазвана била. Кад смо се враћали с конференције — а долазили смо лађом из Титела — дочекао нас је Коста па новосадској паробродској станици, и прва реч његова хитила је, да саопшти пријатељима велику родитељску радост.

У своме кратком браку имао је, осим овог сина, још једну ћерку, која се родила, кад је Коста већ у велико оболео био, и која је после врло кратког века на неколико дана пре њега и умрла. Син Ђура остао му је у животу, и данас је питомац српске новосадске гимназије.

Г. 1872. донела је промену и у јавном животу Костином.

Рок, за који су угарска муниципална тела изабрана била, био је већ давно прошао. Те године требала су иста тела на основу новог муниципалног закона, да се у једно исто доба обнове и преустроје. Ово преустројство отпочело је било већ са укидањем муниципалних и увађањем

нових краљевских судова, што се у почетку г. 1872. и спровело. Покојни Коста није имао много воље за политичан живот. Правна струка била му је много милија, и он се као сенатор, као члан варошког суда врло добро осећао. Према његовој спреми и наклоности била су сада предњим само два пута: или да остане судија, или да отпочне адвокатску праксу. Но и ово последње није му годило. Он је знао, да у адвокатској радњи има врло мало правних послова. Сам је говорио, да су девет десетина „кшефт“ и механични послови, а тек једна је десетина посла стручно правна. У таквим околностима није му се било тешко одлучити. Као члан једног колегијалног суда поднесе и он молбу, у којој је молио, да га за кр. судију наименују. Но како није имао вољу да место свога пребивања мења, то је изрично захтевао, да га за Нови Сад поставе. У првој линији захтевао је, да га поставе српским судцем, ако пак не, онда приседником судбенога стола. Коста је, као што напред поменух, и ако пајмлађа, био ипак најодликованја спага у новосадском варошком суду. Ово је већ по себи могла бити довељна препорука за њега. Осим тога имао је прописане и добро свршене науке, па обилату праксу. Једном речи имао је и формалну и материјалну квалификацију. А место, које је захтевао, већ је и заузимао, — није дакле никако дошао са стране, да се утутне у нову организацију. Но и поред овога имао је он и још нешто, чега је већ онда у Угарској требало, да се штотод постигне, а то је нарочита препорука. Он је имао и препоруке, и то добре и похвалне препоруке, па још са више страна, јер је поред све своје способности био у политичном животу познат и као „врло лојалан.“ Па како је прошао? Поред свију личних и стварних препорука није био наименован за судију. А и како да буде? Била је то онда голема јатма. Мађарски листови прозвали су иронично ову борбу „kenyérmezői csata“ (битка на лебном пољу). На 6000 разних места, која су

се имала раздати, било је преко 100.000 битка! А места ова давана су већином као потражилаца. Заиста је била то права награда за политичне услуге.

(Свршиће се.)

ЛИСТИЈИ

ПОЗОРИШТЕ.

(Дилетантска позоришна представа у Сиригу.)

25. октобра приредила је сиришка српска омладина позоришно вече, и представљала је ова два комада: „Пркос“, прерађену шаљиву игру од дра Ј. Андрејевића и „Честитам“ од Косте Трифковића. Чист приход од представе намењен је српском школском фонду. Овом добровољном позоришном представом показала је српска омладина у Сиригу, да је међу њоме будна српска свест, и да она савесно врши своју задаћу у народу. Велика јој хвала и слава на трудима њеним. Но нека у овом родољубивом раду и истраје. Сириг је на самој граници великог тубинског окејана, па ако игде, оно у њему ни пошто не сме српски живот малаксавати, да га не прелију тубински таласи. За сада примерно подржава у Сиригу српски живот тамошњи млади учитељ Радивој Тодолац, који је одушевљен прегалац око народних ствари, и који је не давно толико пожртвовања и заузимања показао и око оснивања српске читаонице у Сиригу. Ми му одавде довикујемо, да у раду својему ни пошто не клоне а свесна српска омладина у Сиригу за цело ће га вољно потпомагати у родољубивом раду његову. Г. Јован Навловић, садашњи министар просвете у Црној Гори, а некад уредник „Панчевца“, написао је у једноме од бројева истога листа год. 1871. ове речи, пуне горке истине: „Српски народ се на крајњим линијама својим у овој држави све већима губи, и све ууже границе повлачи,“ а, за доказ томе навео је жалостан пример Ђура, Коморана, Миликолца, Јегре, Кечкемета, где је некад толико богатих српских трговачких кућа било, а сад су у тима градовима само свети божји храмови споменици и сведоци некадањег српског живота. И Сириг је на једној од ових крајњих линија, али док је у њему овако будног и свесног српског живота, не треба да стрепимо, да ће и њега кад постићи жалостан пример горњих градова. Омладино, на теби је, да овај живот увек таки одржиш, и да га и поколењу својему тако очуваш, у аманет предаш. Па дела том путањом, којом си пошла, још и на истрајнији рад!... Л-т-А.

(Збор пријатеља позоришне уметности у В. Кикинди.) У суботу 10. октобра одржан је у В. Кикинди збор пријатеља позоришне уметности, на ком је основано „Стално добровољачко позо-

ришно друштво.“ Цел је друштву та, да омогући себе да чини доброчинства тамо, где кад устреми, дајући корисне забаве публици.

Друштво се конституисало овако: за председника изабран је Милан Петровић, адвокат, за перовођу Милош Белеслијин, учитељ. А да би друштво што брже и сигурније својој цели спешило, изабрана су два одбора, који ће поделити бригу око друштвеног напретка међусобно. Једно је књижеван одбор, који ће се старати о том, да се добаве згодна позоришна парчад, а нарочито она, која овдашња публика или није никако видела или врло ретко; да се постара за згодне личности како мушки тако и женске за чланове судељаче и судељачице; да дели улоге и да се стара за њихов пренес. У тај су одбор изабрани: Милан Петровић адвокат, Милош Белеслијин учитељ, др. Богдан Давидовић, И. Веселиновић, Ника Николић учитељ, Р. Телечки, начеоник, А. Поповић, Коста Бубаловић.

Други, административни одбор имаће ствар о друштвеној каси, располажаће где ће се и колико приложити, и у опште све друго, што ће у друштвени интерес задирати. У тај су одбор изабрани: др. Живко Богдан, М. К. Петровић, М. Јанковић, Божидар Манојловић, Чедомир Бајић, Мита Терзин, Север Веселиновић и Паја Влаховић.

Мора се споменути, да су се још на самом скупу пријавили 17 мушких чланова за судељаче. Ову прву седницу, која је у најлепшем реду текла, руководио је др. Живко Богдан, као заменик председника, који је због болести одсутан био.

Друштво је ставило себи у задатак, да читавим низом представа забави публику, да споји дакле лено са корисним, а све је одређено на добротворне цели. С обзиром дакле на племениту цел друштвену, и на пожртвовања његових чланова, ваљало би да се женски чланови што више и што пре учинију за праве чланове, а да се не пита, ако је та и та, ја нећу с њоме (јер ко није члан, друштво га не ће примити). А публика би нарочито ваљала да пригрли ово племенито подuzeће својих родољубивих синова, јер од одзыва публике зависиће, да ли ће се друштво моћи одржати дуже времена или не. Нека дакле сваки учини своје, и свачија ће савест бити мирна. А самом друштву желимо што већег напретка! В.

Издaje управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

5. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТИПЛАТИ 4.

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 14. НОВЕМБРА 1887.

ПИТИ ФОКС

ХИСТОРИЈСКА ШАЉИВА ИГРА У 5 ЧИНОВА ОД РУДОЛФА ГОТШАЛА,
ПРЕВОД С НЕМАЧКОГ. РЕДИТЕЉ: МИЉКОВИЋ.

ОСОБЕ:

Порц Ш., краљ енглески	Лукић.
Чарлс Џемс Фокс, министар и државни секретар	Ружић.
Уиљем Пит	В. Димитријевић.
Ричард Бринсли Шеридн	Лазић.
Слак	Кестерчанек.
Фоб	Врга.
Слан	Добриновић.
Спотон, директор источно-инђијског друштва	Милојевић.
Џенкинс, секретар држ. благајне и краљев поверилик	Васиљевић.
Хери Брајар, писар ист. инђ. друштва	Л. Хацићева.
Херцешкиња Џорџана Спенсер од Девоншира	М. Максимовићева.
Херијета, модискиња	Исајловић.
Џак } слуге Фоксове	* * *
Дик }	Врга.

Догађа се у Лондону 1783. год.

Болују: М. Димитријевић и М. Марковић.

У недељу 15. (27.) новембра „НОВИ ПЛЕМИЋ“. Шаљива игра у 5 чинова, по К. А. Гернеру посрбио Лаза Телечки. — Редитељ: Добриновић.

Улазнице могу се добити у позоришној писарници од 9—12 пре и од 3—5 сахата после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.

(B. alt. fizet.)